

Laun eftir rekstrarformi...

18. ágúst 2026

SIGURÐUR JÓHANNESSON

Flestir vinna hjá hlutafélögum í einkaeign, ríki og sveitarfélögum

- Unnið úr samantekt Hagstofu úr skattframtölum fyrirtækja. Upplýsingar um laun fólks á aldrinum 25-64 ára.
 - Langflestir vinna hjá hlutafélögum í einkaeigu.
 - Aðrir stórir flokkar eru ríkisstofnanir og sveitarfélög.
 - Opinber félög eru í eigu ríkis eða sveitarfélaga en hafa sum einkenni einkafyrirtækja.
 - Aðrir fámennir flokkar eru félagasamtök og sjálfseignarstofnanir.
 - Fjölgar álíka mikið í flestum hópum 2008-2025.

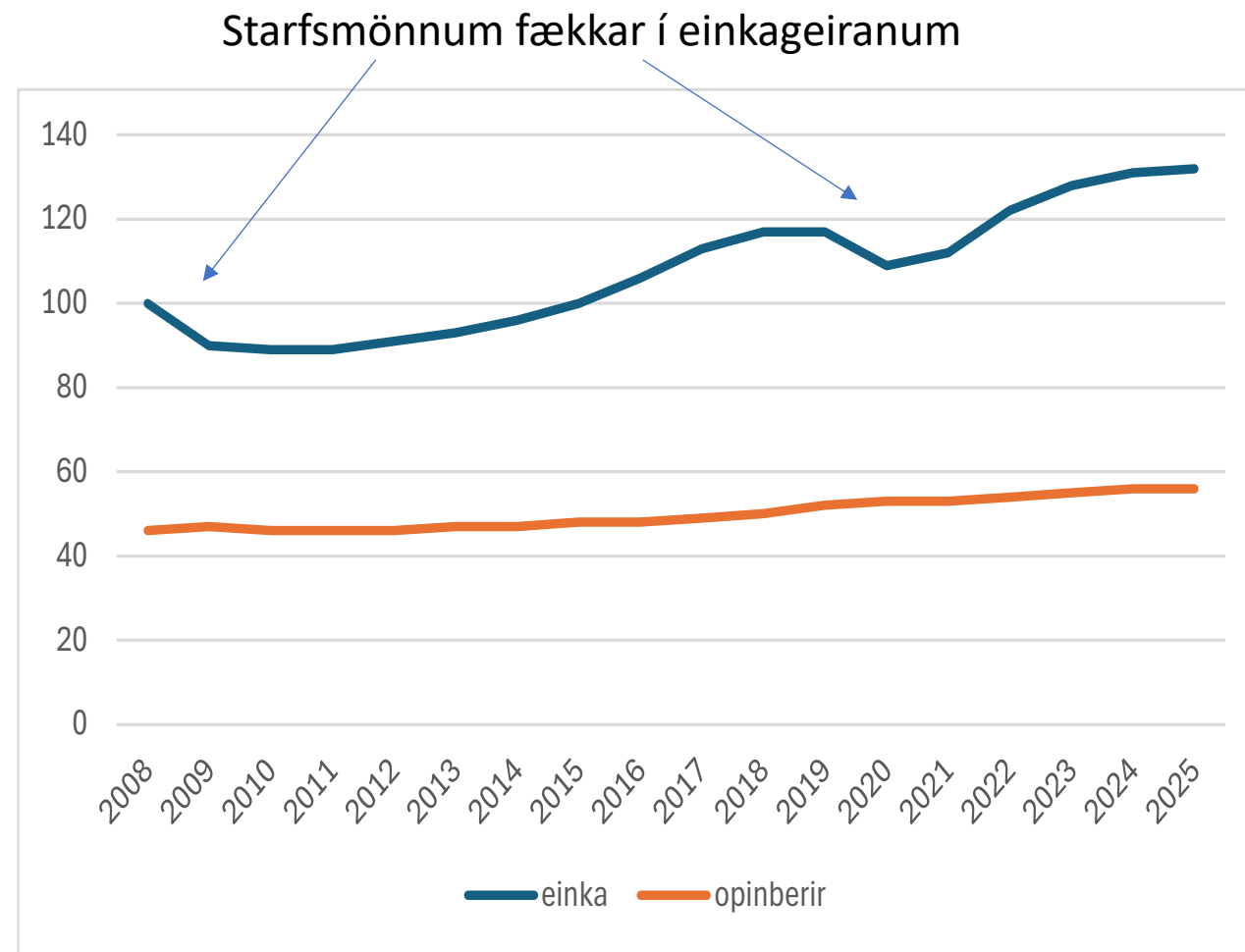
Starfsmenn í þúsundum

	2008	2025
Ríkisstofnanir	22	25
Sveitarfélög	22	28
Opinber félög	2	4
<i>Hið opinbera</i>	46	56
Hlutafélög í einkaeign	89	120
Félagasamtök	6	7
Sjálfseignarstofnanir	2	3
Annað	3	2
<i>Einkafyrirtæki</i>	100	132
Samtals	146	188



Starfsmannafjöldi einkafyrirtækja sveiflast meira, en fjölgun til langs tíma svipuð

- Gagnasafnið nær aftur til 2008
 - ..sérstakt ár, á mörkum uppsveiflu og hruns.
 - Starfsmönnum einkafyrirtækja fækkaði árin á eftir, en tók aftur að fjölga um 2013...
 - ..fækkaði aftur í farsóttinni.
 - Sveiflur í starfsmannafjölda frá 2013 sveiflum í ferðaþjónustu.
 - Starfsmönnum hins opinbera fjölgar jafnt og þétt..
 - Í heildina er hlutfall starfsmanna einkafyrirtækja og hins opinbera nokkuð stöðugt þegar litið er á allan tímann: 70% hjá einkafyrirtækjum, 30% hjá hinu opinbera.

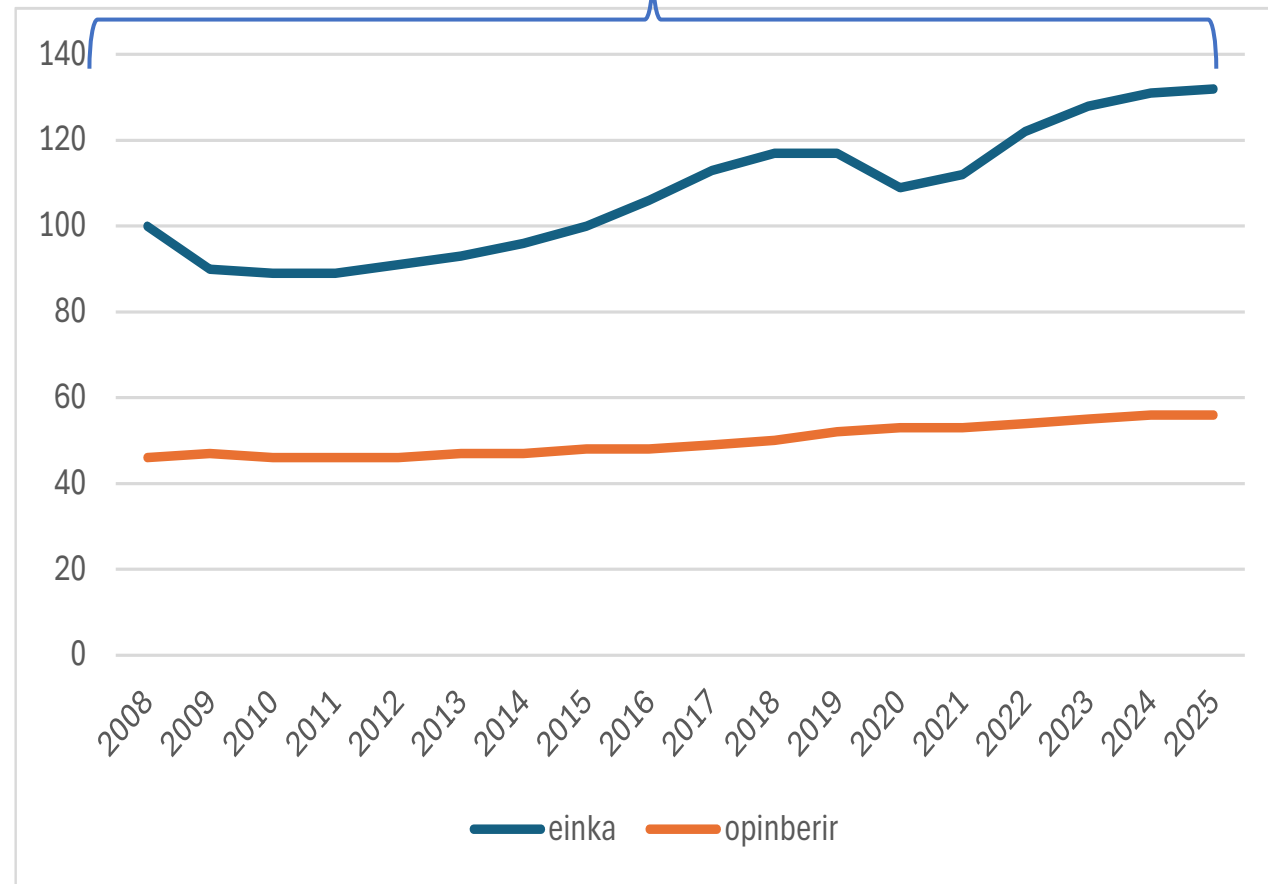


Starfsmenn einkafyrirtækja og hins opinbera í þúsundum

Starfsmannafjöldi einkafyrirtækja sveiflast meira, en fjölgun til langs tíma svipuð

- Gagnasafnið nær aftur til 2008
 - ..sérstakt ár, á mörkum uppsveiflu og hruns.
 - Starfsmönnum einkafyrirtækja fækkaði árin á eftir, en tók aftur að fjölga um 2013...
 - ..fækkaði aftur í farsóttinni.
 - Sveiflur í starfsmannafjölda frá 2013 sveiflum í ferðaþjónustu.
 - Starfsmönnum hins opinbera fjölgar jafnt og þétt..
 - Í heildina er hlutfall starfsmanna einkafyrirtækja og hins opinbera nokkuð stöðugt þegar litið er á allan tímann: 70% hjá einkafyrirtækjum, 30% hjá hinu opinbera.

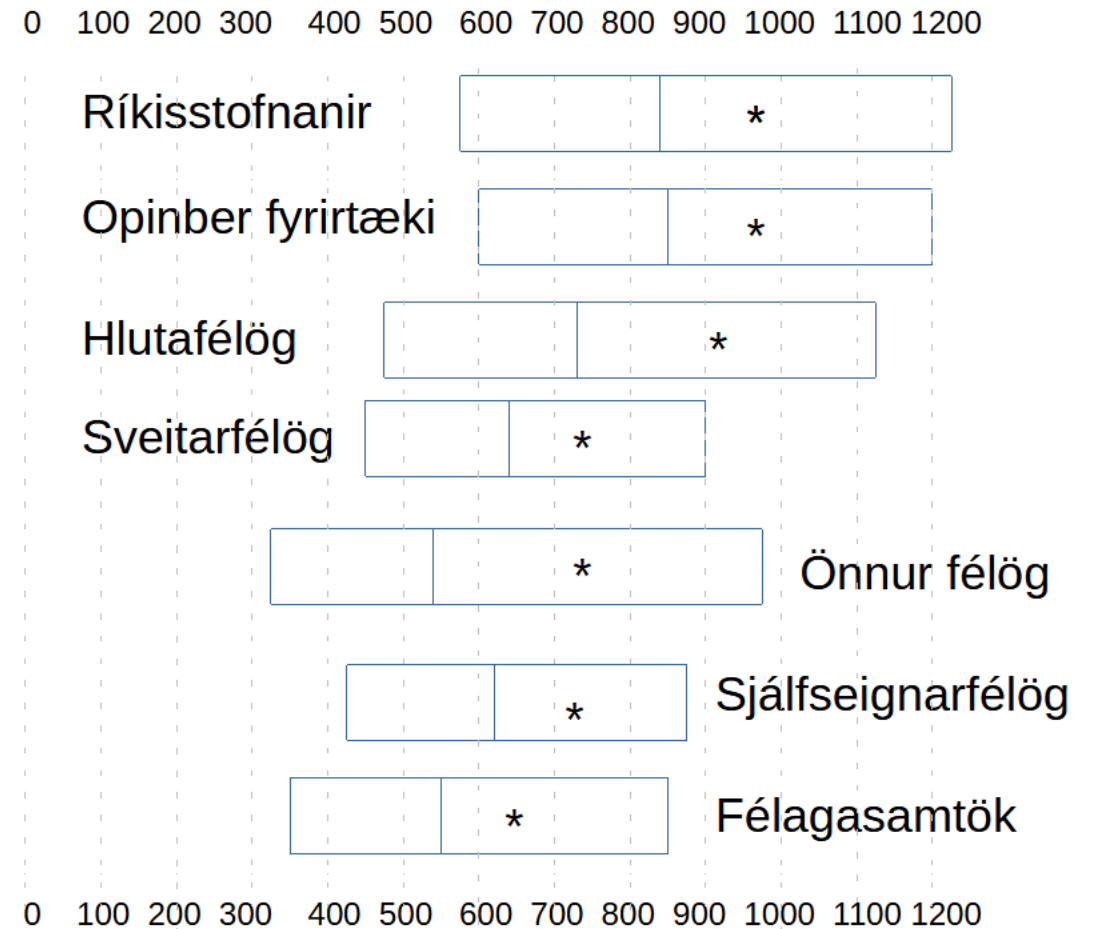
En svipuð breyting allan tímann



Starfsmenn einkafyrirtækja og hins opinbera í þúsundum

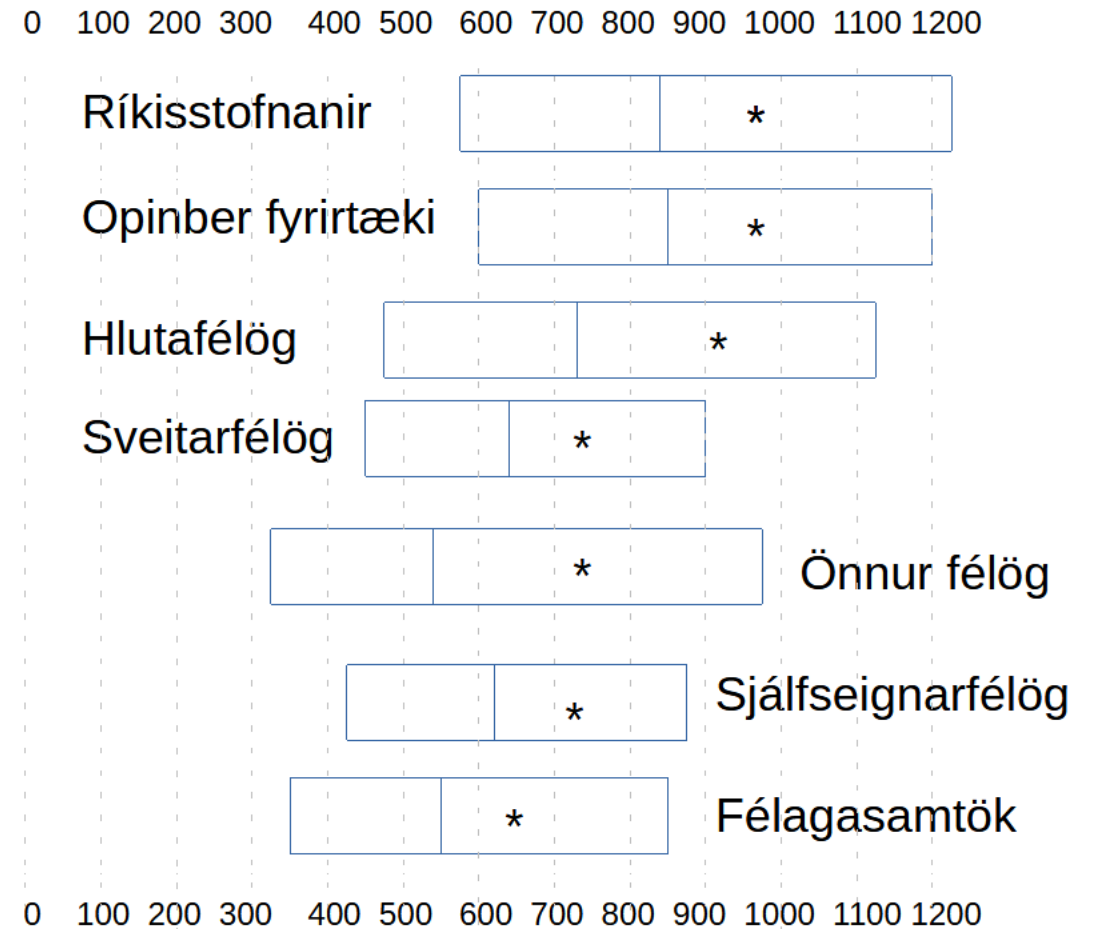
Laun í hlutafélögum dreifðari en hjá hinu opinbera 2025

- Myndin sýnir mánaðarlaun á mann í þúsundum króna árið 2025.
 - Bak við tölurnar er mislangur vinnutími og vinnuhlutfall.
 - Neðra borð kassans sýnir *neðri fjórðung* – 25% fá lægri laun.
 - Efra borðið sýnir *efri fjórðung* – 25% fá hærri laun.
 - Helmingur er með laun innan kassans.
 - Lóðrétt strikið er *miðtalan* – 50% fá meira.
 - Stjarnan er *meðaltal*...
 - Skipting í fjórðunga er **ÁÆTLUÐ** miðað við að logri (lógariþmi) launanna sé normaldreifður.



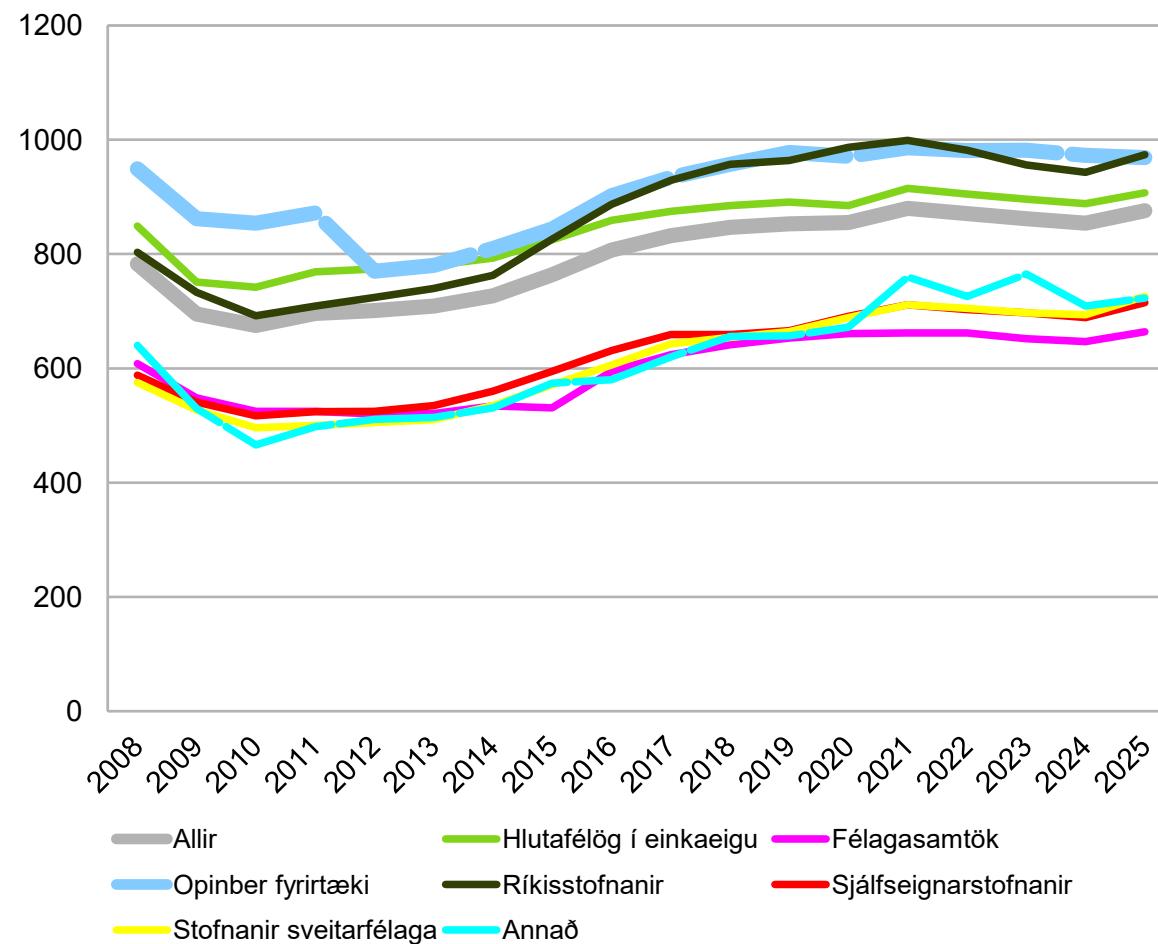
Laun í hlutafélögum dreifðari en hjá hinu opinbera 2025

- Meðallaun og launadreifing svipuð hjá ríkisstofnunum og opinberum fyrirtækjum 2025.
- Meðallaun heldur lægri hjá hlutafélögum, en launin fjölbreyttari þar.
- Lág laun hjá sveitarfélögum – kennarar, umönnunarstörf.
- Lægst laun að jafnaði hjá sjálfseignarfélögum, félagasamtökum og öðrum félögum – mikið um hlutastörf.



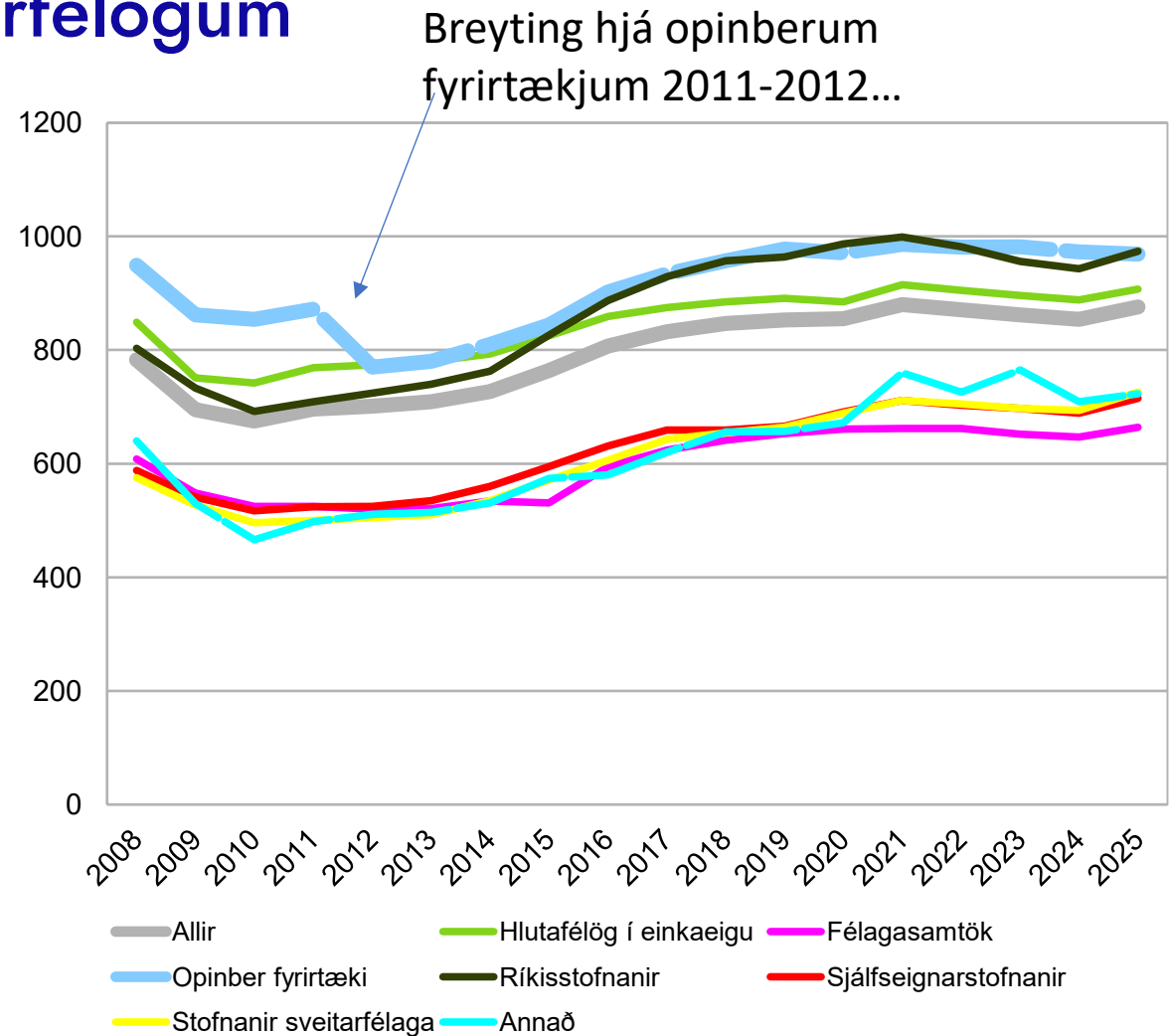
Laun hækka mest hjá ríki og sveitarfélögum

- Skoðum laun á föstu neysluverðlagi 2025:
 - Árið 2008 voru laun hæst hjá starfsmönnum opinberra fyrirtækja.
 - Ríkisstarfsmenn ná þeim á árunum 2015-2020.
 - Laun hækka líka mikið hjá starfsmönnum sveitarfélaga – þar sem þau voru einna lægst fyrir.



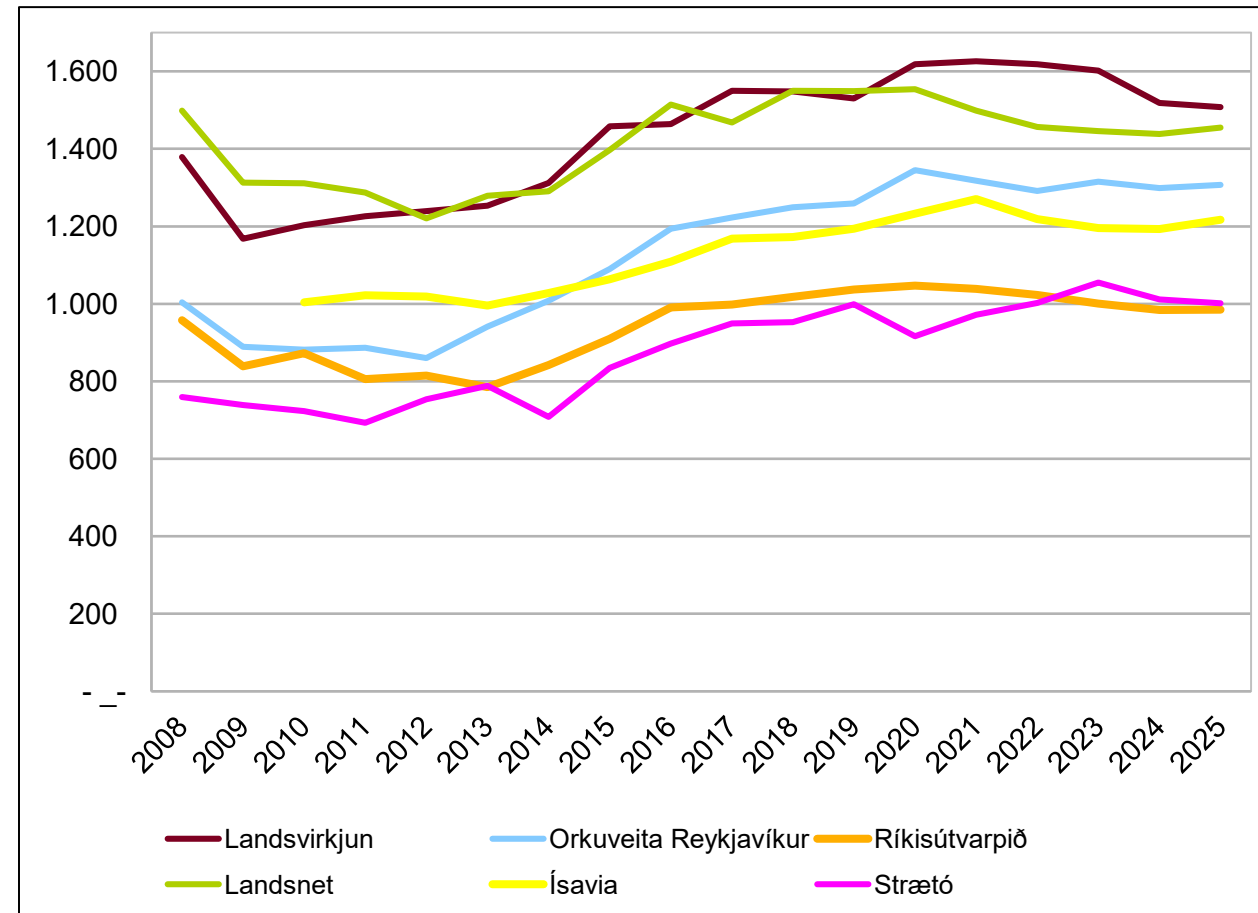
Laun hækka mest hjá ríki og sveitarfélögum

- Skoðum mánaðarlaun í þúsundum króna á föstu neysluverðlagi 2025:
 - Árið 2008 voru launin hæst hjá starfsmönnum opinberra fyrirtækja.
 - Ríkisstarfsmenn ná þeim á árunum 2015-2020.
 - Laun hækka líka mikið hjá starfsmönnum sveitarfélaga – þar sem þau voru einna lægst fyrir.
 - Opinberum fyrirtækjum fjölgar 2012...
 - Breytt skráning?



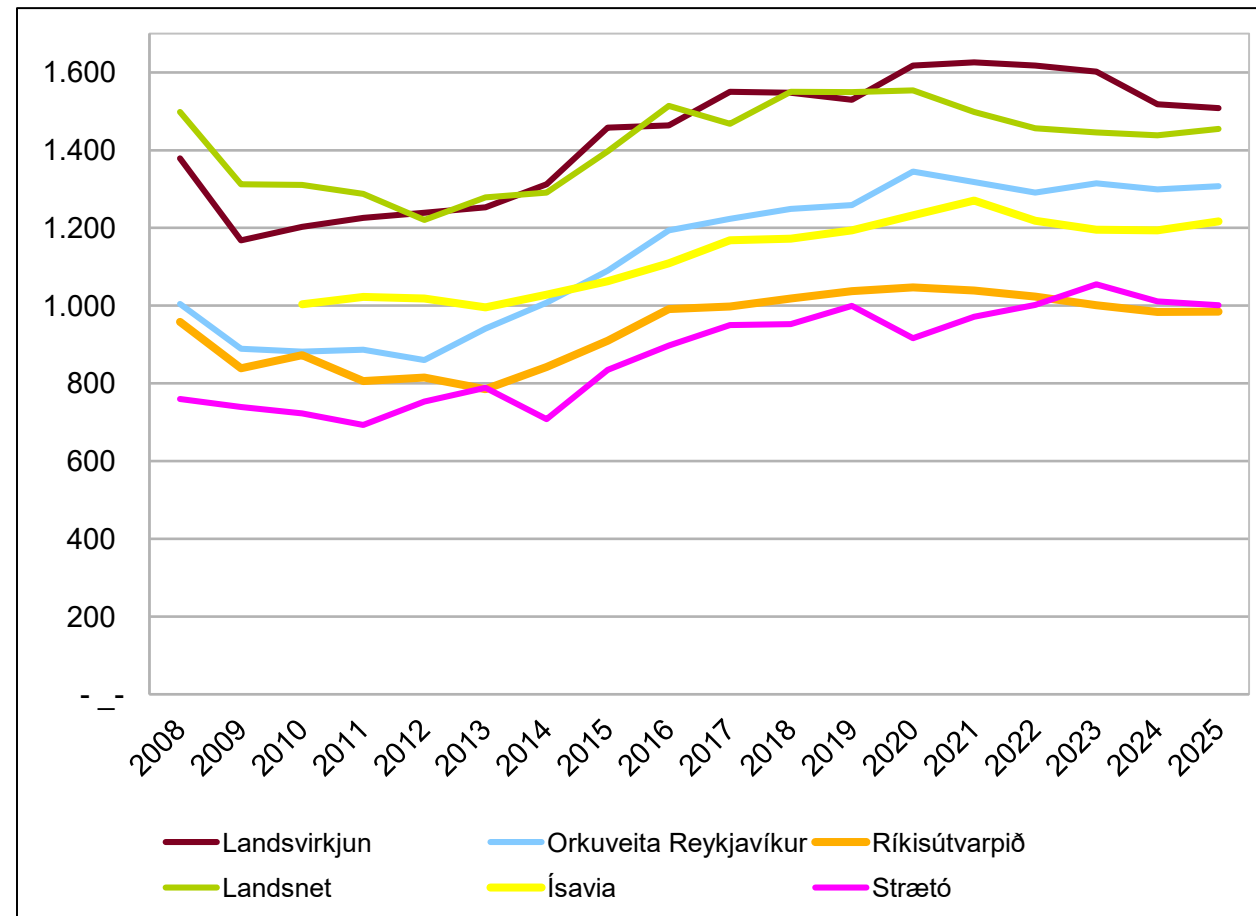
Miklu munar á launum opinberra fyrirtækja

- Hér er horft á mánaðarlaun í þúsundum króna fyrir FULLA VINNU – hlutastörf ekki með eins og annars staðar í þessari úttekt. Enn á föstu neysluverðlagi 2025.
 - Laun hækka mikið hjá Orkuveitu Reykjavíkur
 - Stóð illa fyrstu árin sem skoðuð eru.
 - Seinni árin eru launin hæst hjá orkufyrirtækjum: Landsvirkjun, Landsneti og Orkuveitunni.
 - Í sérflokki á íslenskum vinnumarkaði.



Miklu munar á launum opinberra fyrirtækja

- Hafa stjórnendur opinberra fyrirtækja frjálsar hendur um launagreiðslur – ef fyrirtækin standa þokkalega?
 - Seinni árin: Vel stæð orkufyrirtæki borga vel.
 - Lægri laun hjá Ríkisútvarpinu og Strætó, sem stundum hafa staðið illa.
- En reyndar ekkert einsdæmi að laun séu góð hjá orkufyrirtækjum.



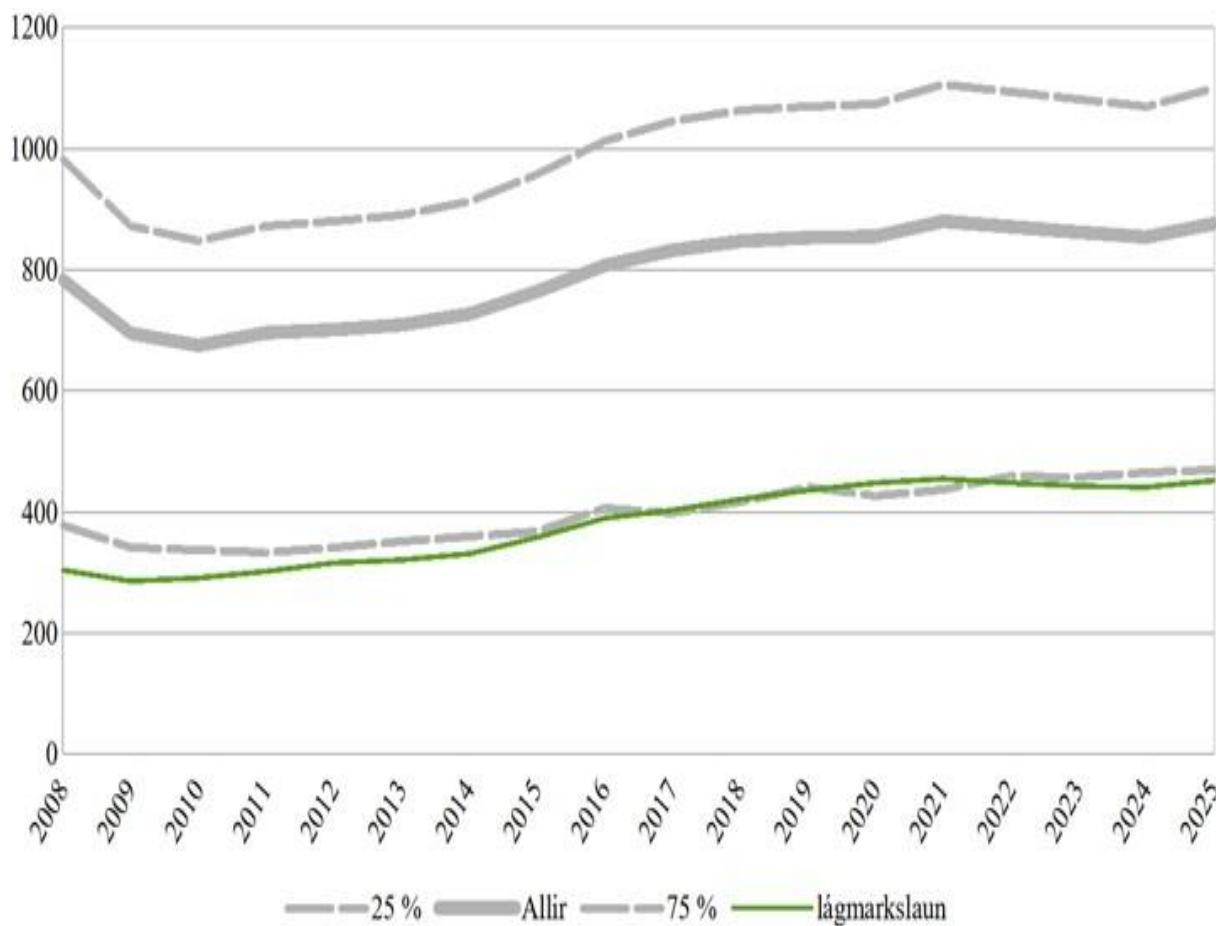
Hvað mótar laun – að öðru óbreyttu?

- Með aðhvarfsgreiningu er þess freistað að einangra áhrif einstakra stærða á laun.
 - Háskólapróf gefur, að öðru óbreyttu, 31% ofan á grunnskólapróf 2025, 51% 2008.
 - Opinber fyrirtæki greiða, að öðru óbreyttu, 29% umfram „önnur fyrirtæki“ – 28% 2008.
 - Ríkisstofnanir borga að öðru óbreyttu 26% meira en „önnur fyrirtæki“ – 12% 2008.
 - Hlutfélög í einkaeigu borga 23% meira 2025 – 19% 2008.
 - Sveitarfélög borga 7% meira núna – 6% minna 2008.

	2025		2008	
Breyta	Stuðull	Staðal- frávik	Stuðull	Staðal- frávik
fasti	-1,73	0,12	-2,67	0,14
aldur	0,05	0,01	0,05	0,01
aldur í öðru	-0,0005	0,0001	-0,0005	0,0001
karl	0,25	0,01	0,40	0,02
háskólapróf	0,31	0,02	0,51	0,02
framhaldsmenntun	0,06	0,02	0,15	0,02
hlutfélag í einkaeign	0,23	0,07	0,19	0,07
félagasamtök	-0,04	0,08	-0,04	0,08
sjálfseignarstofnun	0,02	0,08	-0,03	0,09
ríkisstofnun	0,26	0,07	0,12	0,07
sveitarfélag	0,07	0,07	-0,06	0,07
opinbert fyrirtæki	0,29	0,08	0,28	0,09

Launamunur minnkar

- Kaupmáttur launa jókst að jafnaði um 12% frá 2008-2025.
- Kaupmáttur efri fjórðungs eykst álíka mikið og meðaltalsins.
- Kaupmáttur neðri fjórðungs eykst um 24%.
 - Styðjumst við samantekt Hagstofu úr skattframtölum fyrirtækja.
 - Gögn úr skattframtölum fólks sýna líka samþjöppun launa.
- Kaupmáttur lægstu kauptaxta jókst um 49% frá 2008-2025.
- Eftirspurn jókst eftir vinnu ófaglærðra í ferðaþjónustu og víðar.



Launamunur minnkar

- Munur á launum í einkafyrirtækjum og hjá hinu opinbera minnkar.
- Munur á launum eftir menntun minnkar.
- Launamunur karla og kvenna dregst saman.
- En: Munur á launum tekjuhæsta aldurshópsins og hins tekjuminnsta jókst.

